398

MAEŞTRI AI ANTICIPAŢIEI ITALIENE

398

GIANFRANCO DE TURRIS:

„Italia: O viață dificilă"

GIULIO RAIOLA:

„Bienala 6 000"

LINO ALDANI:

„Ordinele nu se discută"

DE LA ICAR
LA CUCERITORII LUNII

Cosmonautul sovietic nr. 23 — N.N. Rukavișnikov

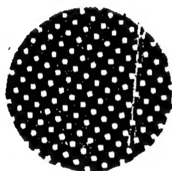
de **FLORIN ZĂGĂNESCU**

Fișă bibliografică ș.f.

MIRCEA ȘERBĂNESCU

„Quarber Merkur"

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta desen: NICU RUSSU
Desene interioare: AUREL BUICULESCU
Portrete: ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista

Știința și Tehnica

Anul XVII
15 iunie 1971

GIANFRANCO DE TURRIS

ITALIA: O VIAŢĂ DIFICILĂ*

În Italia situaţia actuală a SF-ului este destul de paradoxală. Ea poate fi rezumată astfel : există un public, scriitori, dar lipsesc mijloacele necesare de difuzare, adică publicaţiile specializate. Această situaţie se referă, fireşte, la producţia originală şi nu la anticipaţia străină tradusă la noi.

Fără îndoială că, datorită periplului din 1969 al lui „Apollo", interesul marelui public pentru problemele ştiinţifice şi pentru literatura de science-fiction a crescut în mod considerabil. Dovadă că lucrările publicate cu acest prilej au fost rapid epuizate. Pe de altă parte se poate constata că anumite expresii caracteristice ştiinţei-ficţiune sînt acum intrate în jargonul ziariştilor, că fanii SF-ului nu mai sînt socotiţi drept „nebuni", că mai multe personalităţi de renume au îndrăznit să se declare cititori de SF etc. În sfîrşit, succesul obţinut pe lîngă public şi critică de filmul lui Kubrick şi Clarke „2001 Odiseea spaţiului" a trezit, de asemenea, interesul pentru evenimente care, după cum era lesne de prevăzut, au şi intrat în domeniul „normalului", adică în rutina de fiecare zi.

Din păcate, faţă de numărul în constantă creştere al cititorilor, există puţine colecţii specializate. Situaţia actuală în Italia este următoarea : cea mai veche publicaţie SF, „Urania" (înfiinţată în 1952, iar actualmente aflată la numărul 550), apare la fiecare 15 zile şi cuprinde trei rubrici : o antologie de nuvele, romane şi reimprimarea vechilor numere. Producţia e foarte inegală : operele nu sînt adesea traduse decît parţial ; lipseşte o prezentare redacţională ; nu sînt publicaţi niciodată autorii italieni ; uneori găseşti pagini rezervate benzilor desenate. La origine lunară, iar

** Dacă în articolul său (vezi colecţia nr. 397) Lino Aldani se ocupă în special de anticipaţia italiană a deceniului VI, Gianfranco de Turris îşi îndreaptă atenţia asupra scince-ficton-ului din perioada de pînă acum.* (n.r.)

din ianuarie 1970 bilunară, colecția „Galassia“ este editată de „La Tribuna“ din Piacenza. Există din 1960 și publică fie romane, fie culegeri de nuvele SF, cu o selecție mult mai serioasă decît o face „Urania“. De cîtva timp, pare să fi redeschis paginile ei producției italicne. Numărul 113, apărut la 1 martie 1970, reprezintă, de fapt, o antologie de unsprezece povestiri de autori italieni, reunite sub titlul „Destinația Om“ și alese de Vittorio Curtoni, Gianfranco de Turris și Gianni Montanari. Există, în sfîrșit, alte două publicații de un gen particular. Prima este „Nova SF“, editată de „Libra“ din Bologna și dirijată de Ugo Malaguti ; de dimensiunea unei cărți, ea apare (începînd din 1967) la fiecare două luni și este vîndută exclusiv abonaților, ceea ce împiedică o mai mare difuzare. Publică nuvele, povestiri, articole și biografii ale principalilor autori americani, dar nu și autori italieni, în afară de nuvelele ce obțin „Premiul Nova“. Cealaltă este „Oltre in cielo“, publicată de Editura „Esse“ și condusă de inginerul Armando Silvestri. Numele acestei reviste foarte particulare nu e necunoscut dincolo de Alpi, existînd și o ediție franceză sub numele de „Au-delà du ciel“ („Dincolo de cer“). După doi ani de întrerupere, „Oltre in cielo“ a reapărut în 1969. O parte a revistei este consacrată rachetelor și astronauticii, iar alta anticipației, cu nuvele semnate de autori italieni și doar cu una străină. În plus, publică articole (informative sau polemice), recenzii și o „Mică enciclopedie a science-fiction-ului“. Înființată în 1957, cu puține zile înainte de lansarea primului sputnik sovietic, „Oltre in cielo“ a trecut acum de numărul 150.

Dar trebuie să vorbim mai precis despre scriitorii italieni, căci important este nu să știm dacă în Italia există science-fiction, ci dacă există unul italian. Ei bine, avem, într-adevăr, o anticipație italiană caracteristică în raport cu celelalte anticipații (franceză, americană sau rusă), dar revistele ce publică texte italiene sînt foarte rare (practic, doar „Oltre in cielo“ și, în mod sporadic, „Galassia“). Science-fiction-ul italian a avut întotdeauna o viață dificilă. Voi schița un istoric al anticipației noastre începînd de prin 1952. A existat mai întîi „Galassia“, editată la Udine, apoi „Mondi Astrali“, „Urania“, care a publicat romane SF italiene semnate cu pseudonime străine, „Scienza Fantastica“, ce apărea la Roma. De asemenea, trebuie notate — după apariția lui „Oltre in cielo“ (1957) și a unui număr special pe care „Galassia“ l-a dedicat SF-ului italian (1961) — revista bilunară „Futuro“, (1963—1964), dirijată de Lino Aldani, Massimo Lo Jacono și Giulio Raiola, „Interplanet“, antologie bianuală (șapte numere în total), și „Cosmos“, revistă lunară. Trebuie, în sfîrșit, semnalate revistele care au publicat nuvele ale cititorilor (debutanților — n.t.) : „Academia“, în edița italiană a lui „Galaxy“, „Marțianul la catedră“ și „SF-ul italian“ în „Urania“. De curînd s-a

încercat lansarea unei publicații specializate în oroare, dar „Shock“ (1967) n-a trecut dincolo de șase numere *.

Anticipația italiană este acum bine definită. Este o literatură care insistă mai mult asupra fantasticului decît asupra științei, chiar dacă Italia are autori cu o puternică formație științifică. Aceștia însă nu se preocupă să dea explicații excesiv de științifice sau să dezvolte intrigi de idei îngust-tehnologice. Ca în orice SF care se respectă, vom găsi în lucrările noastre universuri paralele, călătorii spațiale, mașini temporale, astronave, roboți și automate, războaie atomice, planete misterioase, dar fiecare lucru este descris dintr-un punct de vedere umanist. Science-fiction-ul italian acordă o mai mare importanță personajelor decît intrigii. Temele de bază preferate de scriitorii noștri de anticipație în afara aspectelor exterioare, comune atît americanilor cît și francezilor, par a fi cele ale unei lumi antrenate într-un joc grandios ce înglobează totul, fără să pună în discuție valoarea intrinsecă a celui ce rămîne personajul principal: omul. Iată firul conducător, lăsînd de o parte o nouă și foarte interesantă căutare stilistică și încercarea de a introduce o ambianță tipic italiană, tendințe ce apar clar în ultima noastră producție. Avînd această originalitate în intrigă și în limbaj, multe dintre aceste nuvele pot suporta — după opinia noastră — comparația cu cele mai bune producții străine. Astfel, „Portretul fiului“ de Vittorio Curtoni, *„Mîna lui“ de* Luigi de Pascalis, *„Planeta măștilor“ de* Tiberio Guerrini, *„Deșertul roșu“ de* Riccardo Leveghi, *„Harponerii“ de* Mauro Miglieruolo, *„Marea albă“ de* Massino Pandolfi, *„La pescuit pe lacul Qunram“ de* Maurizio Viano, *apărute în antologia citată, „Științe exacte“ de* Antonio Briganti, *„Stratagemă temporală“ de* Carla Parsi-Bastogi, *„Stea căzătoare“ de* Riccardo Leveghi, *„Două femei pe malul lacului“ de* Vittorio Curtoni, *„Petrus Romanus“ de* Gianfranco de Turris *și* Pietro Prosperi, *„Cei din tablouri“ de* Renato Pestriniero, *apărute în „Oltre il cielo“. Asemenea lucrări ne pot face optimiști în privința viitorului.*

---

* *Ar cere un spațiu prea mare ca să vorbim despre fandom (lumea fanilor — n.t.) și despre fanzinele italiene. Ajunge totuși să spunem că ele nu au supraviețuit mult timp. Incepînd din 1965, au apărut vreo zece, dintre care cel mai important a fost „Oltre il stelle“, o revistă groasă, care publică numere speciale și traduceri din fanzinele tuturor țărilor. A dispărut după doi sau trei ani. Actualmente, în Italia nu mai există fanzine, exceptînd buletinul „Centro Cultori Science-Fiction“ din Veneția.*

GIULIO RAIOLA

S-a născut la Taranto, în 1924, dar şi-a petrecut copilăria şi adolescenţa la Pola, lîngă Trieste. După război s-a mutat la Veneţia, unde şi-a început cariera de ziarist şi activitatea de autor de anticipaţie. Ca publicist a lucrat pentru cîteva dintre marile cotidiane şi periodice italiene. După o primă perioadă la „Notte" din Milano, Giulio Raiola este azi redactor ştiinţific şi trimis special al lui „Giornale d'Italia", renumitul cotidian din Roma. Cu una dintre anchetele lui a obţinut medalia de argint a Premiului internaţional „Roma" pe anul 1971.

BIENALA 6000

— Mă tem că nu va fi posibil, am spus, destul de ferm. Prezenţa saurianului, încremenit în mijlocul biroului meu, şi uşorul miros dulceag pe care-l emana îmi produceau o adevărată nelinişte.

Era, desigur, primul exemplar de viaţă inteligentă extraumană ajuns pe Terra, dar nu se arăta prea mirat de noua ambianţă, atît de deosebită de planeta-i natală, de prin părţile lui Sirius. Lumea din oraş se îngrămădise la trecerea sa, temătoare şi neîncrezătoare în acelaşi timp, unii făcuseră glume (veneţienii — se ştie — au avut întotdeauna limba ascuţită şi cei cinci mii de ani de istorie a lor o dovedesc cu prisosinţă). Dar cînd reptila intrase, cu aerul ei demn, în clădirea bienalei, numai curierul meu — un marţian cu înfăţişare hotărîtă — avusese curajul să meargă în întîmpinarea oaspetelui. Ceilalţi, funcţionarii, o luaseră repede la picior. Erau curieri-roboţi, e adevărat ; dar nu mă bazam prea mult pe ei de cînd, în urmă cu doi ani, destinaţi fiind curăţeniei sălilor, luaseră o sculptură neoabstractă din pai drept mătură şi se serviseră de ea, aducînd-o într-o stare jalnică.

Saurianul se ţinea drept pe labele posterioare şi se sprijinea pe coadă. Ce mai, avea aspectul unei şopîrle mari, puţin mai înaltă decît o persoană normală. Era de culoare verde marin şi ochişorii roşii săgetau ici-colo prin încăpere, ca şi cînd ar fi vrut să scotocească peste tot. Un personaj enigmatic, animalic, fără îndoială, dar şi teribil de „uman".

Am reluat cu dezinvoltură, aşezîndu-mă pe scaun (el refuzase să stea, poate îi era incomod) :

— E un caz nou, complet nou, domnule (mă stînjenea grozav să-i spun „domnule", dar, ca să fiu sincer, nu ştiam cum să mă adresez). În peste patru mii de ani de viaţă ai acestei societăţi, nu s-a mai prezentat niciodată o astfel de cerere. De fapt, statutul, care con-

G. Raiola este și ziarist aeronautic, redactor-șef al revistei de specialitate „Air Freight", unica publicație din Italia care se ocupă de comerțul aerian. Fiu al unui funcționar din marină și marinar el însuși, Raiola a scris o carte despre submersibilele italiene în al doilea război mondial, operă ce a constituit un adevărat best-seller.

În science-fiction, Raiola a debutat odată cu antologia „Interplanet", al cărei prim număr l-a îngrijit împreună cu Sandro Sandrelli. Împreună cu Lino Aldani și cu Massimo Lo Jacono, a fost director al revistei „Futuro". A proiectat Festivalul internațional cinematografic de SF de la Trieste, la a cărui primă ediție a contribuit și ca organizator.

După o serie de mari succese ca autor de anticipație, producția lui în SF a încetat subit, din pricina intensei sale activități publicistice. Totuși, el intenționează să revină cît mai curînd la science-fiction, care i-a dat atîtea satisfacții.

În povestirea lui „Bienala 6000" sînt abordate într-un mod original atît relațiile artist-operă-consumator, cît și posibilele incidențe asupra contactului dintre pămînteni și extratereștri. Această renumită nuvelă pe care o oferim acum în traducere cititorilor noștri a fost transmisă de radiodifuziunea franceză. Alte povestiri ale lui Raiola au apărut în Franța și U.R.S.S.

duce cea mai veche instituție de artă a Sistemului, nu prevede participarea extraumană. Vedeți deci..."

Vocea cristalină a personajului mă întrerupse, cu un timbru perfect :

— Trebuie să vă atrag atenția, declară el într-o bună „universală", că o participare extraumană inteligentă nu e de loc exclusă din statutul dv. Și dacă nu greșesc, în cazurile echivoce articolul 27 prevede ca dv., domnule președinte, să binevoiți a convoca consiliul de administrație ca să decidă majoritatea.

Afurisita de șopîrlă mă „încuiase" și neîncrederea mea inițială se transformă dintr-o dată în antipatie. M-am prefăcut că reflectez pentru a nu avea aerul că depun complet armele.

— Articolul 27, am spus. Foarte adevărat. Dar veți admite că acele „cazuri echivoce" prevăzute de statutul nostru, care datează din 5032, deci de acum aproape o mie de ani, nu puteau privi o situație ca aceea ce se prezintă azi, în 6012. În orice caz, am adăugat, măcar din obligația de ospitalitate, ader cererii dv. și voi convoca consiliul.

M-am ridicat în semn de concediere ; abia așteptam să plece, convorbirea îmi încordase nervii. Șopîrla făcu o ușoară plecăciune și se îndreptă spre ușă. Însoțind-o, i-am spus :

— Unde să vă trimit hotărîrile consiliului ? Unde locuiți ? Siriusianul se opri în fața glasvandului care dădea spre Lagună, arătîndu-mi cu laba din față un obiect rotund, suspendat la cîțiva metri deasupra apei, dincolo de insula San Giorgio :

— În nava noastră spațială ; adresați-vă mie. Mă numesc Gar 17 și sînt șeful expediției noastre artistice.

A fost, desigur, o ședință memorabilă. Cred că, sub anumite aspecte, chiar mai importantă decît aceea, acum istorică, desfășurată în îndepărtatul an 5032, în timpul căreia se stabilise noul statut, cel după care ne conducem actualmente.

I-am convocat pe membrii consiliului prin videofonul meu personal, un aparat foarte puternic, cu energie magnetică-radiantă, construit special de fabricile sahariene ale celei mai mari firme lobardotedesce, străvechea și neîntrecuta „Siebers". Dar telejurnalele de la prînz difuzaseră deja, în tot Sistemul, raportul vizitei siriusianului la președintele Bienalei venețiene. Telecronicarii, după ce filmaseră intrarea șopîrlei în grădinile ezpoziției, făcuseră paradă de toată cultura lor istorică și de cele mai vibrante fraze ale repertoriului ca să salute „sosirea stelarilor în cel mai vechi și mai intact oraș din lume" (textual).

Evenimentul era realmente excepțional. Nimeni dintre cei care plecaseră pe Sirius nu se mai întorseseră vreodată ca să povestească ce văzuse. Singura expediție care — se presupunea — ajunsese în îndepărtatul sistem era cea a lui Sir Axel II, cu 170 de ani înainte de evenimentele pe care le povestesc. Nici unul dintre membrii acelui echipaj nu se întorsese ; se presupunea că prima navă stelară a oamenilor se rătăcise în imensitatea galactică, dar nu există nici o dovadă în acest sens. De altfel, nimeni nu mai încercase, Sir Axel obținuse *(in memoriam)* un monument pluridimensional, cu efigia sa în fruntea echipajului, și lucrurile se opriseră aici ; erau încă atîtea de făcut pe planetele exterioare, încît nimeni nu se mai gîndise la expediții de acest gen.

Cererea lui Gar/17, ajuns pe Terra cu toate formalitățile legalității spațiale și mesager, pe lîngă asta, al salutului siriusienilor adresat nouă, solarienilor, mă punea la grea încercare pe mine, în calitate de președinte, dar și consiliul de administrație al bienalei. Statutul, deși vechi de o mie de ani, servise în chip magistral pînă în dimineața aceea. Dar cererea reptilei punea în discuție funcționalitatea sa efectivă. În ultima vreme, critici, ziariști și politicieni despicaseră firul în patru în ce privește „această rutină incomodă" (așa îl numeau). Imaginați-vă ce aveau să-mi facă acum : mă așteptau atacuri masive și nesfîrșite polemici în ziarele tridimensionale și în rețelele de televiziune din întregul Sistem.

Statutul data din 5032 și fusese stabilit după o lungă dispută, în fruntea căreia se aflaseră, timp de aproape patru sute de ani, Marte și Terra. Lupta se terminase la egalitate... Din pace se născuseră Consiliul Sistemului, un singur guvern și o singură adunare de reprezentanți. Cincizeci de ani mai tîrziu intrase în sistem și Venus, pe baza unui acord de pace, cu cele trei miliarde de locuitori ai săi, umanoizi verzui, întru totul asemănători nouă și roșcaților marțieni.

Intrarea lui Venus în comunitatea planetelor reprezentase o importantă cotitură în artele terestre. Pe Venus, orice activitate artistică era foarte dezvoltată și, se poate spune, arta constituia principala ocupație a acelor popoare, printre care făcea furori, în anii aceia, școala neoabstractă de avangardă numită „Kay-Boloom". Instrumentul indispensabil al acelor artiști era polirectificatorul Kay Boloom, cu ajutorul căruia artistul se juca după plac cu cele mai complexe cîmpuri de forță, creînd adesea adevărate capodopere. Kay-Boloom se răspîndise fulgerător și pe Terra, cucerindu-i aproape pe toți. Dar inovația găsise și adversari înverșunați, printre care trebuie să-l amintim mai ales pe Wilhelm Kontaka, un nipono-alsacian ce a lăsat urme importante în materie de critică de artă. El susținea, ironic, că procedeul era un bluff menit să servească la îmbogățirea

artiștilor incapabili. Cei de un gust îndoielnic, dar plini de bani urmau totuși moda ; a poseda un Kay-Boloom însemna, în anumite saloane, culmea rafinamentului. Mulți artiști își făcuseră vile cu oglinzi tridimensionale în cartierele aristocratice din Craterul Copernic sau cumpăraseră plantații de droguri exotice în preajma Ecuatorului venusian.

Odată cu artiștii se îmbogățiseră și mulți traficanți de opere de artă fără scrupule, care adesea vindeau false K.B.-uri la prețuri astronomice. Printre alții, mai ales celebra Pengy Guttenhein, care în anii aceia (cum o dovedeau microfilmele din jurnalele de atunci) locuia la Veneția, într-un palat amfibiu de cuarț venusian. Pengy (pe atunci tînără, frumoasă și foarte abilă) fusese cea care dezlănțuise o violentă campanie de presă împotriva fostului statut al bienalei pentru că acesta prevedea participarea doar a artiștilor tereștri. În realitate vicleana colecționară voia să valorifice pe piața terestră, sub prestigioasa egidă a bienalei, operele marțiene și venusiene pe care le poseda. Și atunci, ca și azi, cînd o femeie își punea ceva în minte reușea. Așa că Pengy a obținut un nou statut, cel care e în vigoare și acum, și toate popoarele celor trei planete au fost admise la marea expoziție care își deschide pavilioanele, din doi în doi ani, la Veneția.

Dar cazul de față, după aproape o mie de ani, era destul de diferit. Să fie admiși sau nu artiști extraumani ? Puteam s-o facem ? Revenea consiliului să decidă și a fost prăpăd.

— Nici vorbă, striga Wandisch Bollati, reputat critic și profesor de istoria artei la Universitatea din Sud-Polo-City, nici vorbă, o șopîrlă nu poate avea sensibilitate artistică. Nimeni nu va putea admite vreodată așa ceva dacă nu este nebun !

Bătrînul asuda din plin, din cînd în cînd un robot-ospătar îi servea o băutură de la gheață, pe care acesta o sorbea pe nerăsuflate. Bietul Wandisch era prea robit de tradiții, o știam. Nu putea admite ceea ce el numea „o monstruoasă nebunie" și lupta, acum singur, împotriva întregului consiliu. Discuția, după șapte ore de ședință, era foarte aprinsă, dar majoritatea contra profesorului era, fără îndoială, zdrobitoare.

— Nu puteți pretinde, profesore, că e vorba de simple șopîrle. Trebuie să admiteți că, din nenorocire, sînt ființe inteligente. Vin de pe Sirius în astronave, ca și cînd ar face o plimbare, se adresează, urmînd corect practica, președintelui bienalei în termenii stabiliți de lege, citează pînă și articolul 27, pe care noi toți îl uitasem, și dv. afirmați că sînt niște animale, niște monștri. Nu v-ați gîndit, dragă profesore, că lor, șopîrlelor, monștri le putem părea noi ? Și poate că cei care, ca dv., poartă ochelari și nu au nici un fir de păr pe cap le vor părea de-a dreptul ridicole dacă-mi permiteți. Noul orator era Siddi Ramsinga, un tibetan erudit, administrator al monumentelor afroasiatice. Să ne intre în cap, continuă el, că nu sîntem privilegiați în Galaxie pentru că avem numai două picioare, un cap și cinci degete la o mînă. Și permiteți-mi să vă declar, cu franchețe, că socotesc teza dv. ca fiind locală și, scuzați-mă, cam provincial-mondială !

Am părăsit marea sală în care izbucnise un adevărat scandal, și Wandisch, ofensat, începuse să țipe. Am ieșit pe terasă. De acolo, încadrată în splendida panoramă a lagunelor (singura cruțată de

invadatorul urbanism pluridimensional), zăream astronava-minge a străinilor, nemişcată, la mai puţin de un metru deasupra apei. Heliuschiul Agenţiei de navigaţie lagunară şi cîteva ambarcaţii particulare cu impuls fotonic se legănau la o oarecare distanţă de misteriosul obiect. Mai mulţi oameni cu patine antigravitaţionale discutau animat, în grupuri, agitîndu-se deasupra lagunei. Ştiam că, mai devreme sau mai tîrziu, paznicii vor interveni cu rapidele lor aparate numite, glumeţ, „coşuleţe zburătoare". Chiar am văzut unul coborînd în spirală spre grupuri şi semnalizîndu-le să circule, lucru pe care aceia îl făcură cu sila.

Reflectam, privind ciudatul balon nemişcat : „Ce aduce artei Sistemului acest popor de şopîrle ? Ne vor dezvălui modalităţi noi, noi tehnici şi stări de spirit inimaginabile ? Dacă arta lor se află la un nivel foarte înalt ?" Evident, nu se ştia încă ; gîndul acesta totuşi mă frămînta şi mă neliniştea. În momentul acela, un robot-curier se apropie de mine :

— Preşedinte, consiliul se pregăteşte să voteze. Îndreptîndu-mă spre sală, ştiam dinainte cum voi vota ; acel „nu" al lui Wandisch Bollati va fi singurul.

Am inaugurat solemn ziua de 5 iunie cu o căldură nemaipomenită. Pe marea uşă care dădea în grădini, unde se aflau pavilioanele, se reliefa cifra 1 636, indicînd numărul ediţiei. Într-adevăr, a 1 636-a ediţie a Bienalei de artă a Sistemului — mîndria noastră, a celor de pe Terra — a cărei origine se pierdea în noaptea timpurilor, înainte de începutul celui de-al treilea mileniu. Păstram cu grijă, într-o vitrină specială, cu vid pneumatic, copia unuia dintre primele cataloage, cel din 1958, dacă nu greşesc, şi — o spun deschis —, citindu-l, îmi dădeam seama că nu mai pricep. Era o limbă foarte veche, cu concepte exprimate de acei critici de demult, şi sfîrşisem prin a nu înţelege mai nimic în afară de un lucru : colegii de atunci aveau, aproape toţi, mania criticilor noştri contemporani ; şi lor le plăcea, mai mult decît orice, să scrie fraze răsunătoare, incomprehensibile, simulînd că găsesc minunate pînă şi cele mai neînsemnate picturi.

Păstrasem, printre altele, şi tradiţiile. Într-un oraş excepţional, ca Veneţia, reconstruit în toate detaliile arhitecturii sale şi în gloria artei sale, aşa cum fusese acum patru milenii, să menţii procedura originară era destul de uşor. A trebuit deci să-l aştept pe preşedintele Sistemului la intrare, după ce am îmbrăcat haina de ceremonie şi mi-am pus însemnele rangului meu. Preşedintele, coborînd din gondolă înconjurat de înalţii săi demnitari (secretarul general al Sistemului, comandantul flotei spaţiale de siguranţă, secretarul culturii venusiene şi alte personalităţi), îmi păru uşor nervos şi puţin palid. Înainte de a pune piciorul pe mal, mă întrebă, întinzîndu-mi mîna :

— Ei, cum merge cu siriusienii ?

I-am răspuns surîzînd că merge foarte bine şi am început vizita, în timp ce deasupra capetelor noastre zburau, în semn de sărbătoare, cîteva corvete ale escortei prezidenţiale.

În definitiv, saurienii nu-mi dăduseră bătaie de cap. Le rezervasem una dintre cele mai frumoase săli şi ei îşi aduseseră acolo operele ; acestea erau, ca să fim exacţi, doar două şi constau, cel puţin

în aparență, pur și simplu din două cadre. Era vorba de două cadre dintr-o substanță specială, asemănătoare cu cristalul. Dar în transparența lor era ceva care se mișca încet, dînd impresia că aceste cadre ar fi fost vii, șerpi translucizi, gata să se lungească leneș. Înalte de doi metri și jumătate și late de cinci sau șase, fuseseră scoase cu precauție din nava spațială străină, atașate la un mic heliocar, transportate la pavilioane sub supravegherea continuă a lui Gar/17 și a altor două șopîrle întru totul asemănătoare cu el.

Saurienii erau scumpi la vorbă și refuzaseră interv'urile ; se lăsaseră însă zugrăviți în orice poziție, de către trepădușii presei. Gar/17 consimțise pînă și să pozeze cu o pălărie de gondolier pe cap. Mai mult, desigur, nu li se putea cere.

Insistasem pe lîngă șopîrlă să văd cele două tablouri în acțiune : din moment ce existau doar cele două cadre, era de presupus că ne aflam în fața unei arte de genul Kay-Boloom-ului, ad că un joc artistic de game colorate și siluete create de o sursă de energie. Gar/17 însă mă deziluzionase :

— Cunosc, mi-a spus el, acel tip de tehnică. A noastră este cu totul deosebită. Ceea ce numiți „cadre" delimitează, în realitate, două personalități, două entități, dacă vreți să le numim astfel. Veți vedea la momentul potrivit, domnule președinte !

Aceste cuvinte mi-au dat de gîndit. Ce semnificație să le dau ? Dar am reflectat apoi la faptul că și criticii noștri pronunțau adesea fraze cu înțeles obscur (și ceea ce era mai rău, le și scriau). Așadar, n-am dat atenție. Dar „momentul potrivit" venise, și eu, însoțindu-l pe președinte și suita sa de-a lungul sălii, mă simțeam sincer cuprins de curiozitate.

Eram, de fapt, toți foarte curioși în clipa aceea ; aveam să vedem, pentru prima oară, opere de artă ale unei rase extraumane. Și pentru că nu mai organizasem, de secole, vernisajul cu cîteva zile înainte, pentru presă, nimeni dintre noi nu avea nici cea mai mică idee de ceea ce, peste puțin, avea să adm're. Cu atît mai mult cu cît, odată acceptat principiul participării extraumane, consiliul de administrație hotărîse să admită ambele opere ale saurienilor fără măcar să le supună unui examen preventiv al comisiei de selecție.

Am trecut în revistă, destul de repede, sălile și pavilioanele ce precedau localul în care așteptau șopîrlele. Pavilionul marțian ar fi meritat poate o atenție mai mare, cel puțin pentru că, în anul acela, cuprindea două expoziții personale de real interes : aceea a hidroponistului figurativ Skriva Gaulok și cea a abstracționistului semivegetal Condur Wazzek. Trebuie să precizez că arta marțiană, născîndu-se din grădinărit și botanică, se dezvoltase într-un mediu destul de arid, unde fiecare plantă are importanța ei și aproape o semnificație religioasă. Foarte asemănătoare unui anume limbaj floral al unor popoare orientale din mileniile II și III, arta marțiană adapta plantele la propriile ei necesități ; cele mai multe edificii de cultură erau construite, cu un splendid efect, în mijlocul unei vegetații uriașe, care prindea rădăcini de-a lungul canalelor planetei roșii, picturile erau executate cu frunze de diverse culori, sculpturile modelînd plantele grase ale deșerturilor Odată cu dezvoltarea tehnicii, unii artiști începuseră să uzeze de noi criterii și de noi invenții estetice, producînd senzație. Printre ei, mai ales hidroponiștii, care găsiseră modul de a nutri, cu substanțe speciale (al căror secret se

transmitea din tată în fiu) plante din grădinile hidroponice, influențîndu-le culoarea, creșterea și forma. Unii dintre ei — foarte puțini — creaseră ființe vegetale autonome, un fel de statui verzi, mișcătoare, de un efect impresionant.

Am privit în treacăt operele celor doi mari maeștri marțieni. Era un Wazzek interesant, fără îndoială, un fel de labirint cu largi pete de culoare, compus din frunzulițe foarte mici ale unei plante ce crește în jurul polilor marțieni. Era, de fapt, un grandios panou, sugestiv prin tonuri și profunzime. Dar lucrul cel mai uluitor (o adevărată inovație a genului) era că panoul emitea sunete extraordinare, ca și cînd acel peisaj abstract ar fi vorbit. Se auzeau foșnetul frunzelor în păduri, de-a lungul canalelor, și un murmur neîntrerupt și liniștitor, ca al unui firicel de apă. (Mă imaginam stînd pe fotoliul antigravitațional din biroul meu, cu acel minunat panou pe perete. Dar era un vis imposibil de realizat pentru un simplu președinte de expoziție, fie chiar al celei mai importante expoziții a Sistemului. Era apanajul deputaților adunării constitutive a planetelor sau al vreunei mari stele a ecranului tridimensional.)

Se mai afla acolo o operă hidroponică-figurativă a lui Gaulok, intitulată „Femeia care roșește". Tema era cu adevărat îndrăzneață — femei care știu să roșească nu mai există aproape de loc. Tabloul prezenta o femeie cu forme perfecte, verzuie, un nud admirabil, așezată pe un pat de trandafiri adevărați, sub un arbore bogat. Se odihnea și nu-și dădea seama că, dincolo de un boschet, cîțiva bătrîni, ieșiți din niște trunchiuri întunecate și noduroase, aproape uscate, o priveau cu malițioasă curiozitate. La un moment dat, ea înțelegea că nu mai este singură, zărindu-i pe bătrînii admiratori pitiți. Atunci copacul își înclina coroana ca să ascundă cu ea minunatele forme, lăsînd descoperit numai capul uimitor de frumos, cu plete lungi, de un verde-brun. Și pe dată — lucru de mirare — chipul fetei se împurpura, ca și cînd un trandafir interior ar fi iluminat-o. O operă de înaltă sugestie și, mai presus de orice, de o semnificație cu puternic accent polemic, făcînd aluzie la obiceiurile degradante ale vechilor generații marțiene. Dar Wandisch Bollati, acid ca de obicei, se grăbi cu comentariile defavorabile, afirmînd că era un motiv vechi de milenii, ba chiar preistoric.

— E istoria Suzanei, preciză el, dar nimeni nu fu de acord.

Venus și Terra nu reprezentau pentru noi noutăți pe plan artistic. Kay-Boloom-ul, ajuns pe Terra în urmă cu un mileniu, domina incontestabil, și acest fapt reprezenta, după mine, cel mai mare scandal în arta contemporană. O tehnică depășită, fără nici un elan care să fi știut s-o reînnoiască ; în esență, o artă defunctă, acum, dar trăind o viață improprie, prin forța banului și prin încăpățînarea unor critici care (fie vorba între noi) încheiau pentru pînzele acelea afaceri în aur. Profeția lui Kontaka, cel care cu secole în urmă înfierase acel rușinos negoț de idei născute moarte, se adeverise. Kay-Boloom-ul nu făcea decît să se repete, lipsit de sevă și de prospețime. Am trecut deci în grabă de-a lungul pavilioanelor Terrei și Venerei, oprindu-ne doar de formă, pentru obiectivele presei, în fața cîtorva opere.

Am ajuns astfel, într-o atmosferă destul de încordată, în sala saurienilor. În fața ușii, imobil ca un fantastic totem, sta Gar/17, care îmbrăcase, pentru solemnitate, un straniu și splendid costum roșu ca

focul, împodobit cu minunate broderii de aur. Apropiindu-se de noul grup, șopîrla se înclină adînc. Îl privii cu coada ochiului pe președintele Sistemului și-l găsii foarte palid în fața ființei stelare, dar demn, în același timp, și solemn în costumul lui de ceremonie, pe care se reliefa strălucind Ordinul celor trei planete, un soare de aur înconjurat de trei cercuri concentrice de smaralde (Venus), de turcoaze (Terra) și de rubine (Marte). În jurul nostru zumzăiau mașinile de televiziune și cele ale marilor ziare tridimensionale ale Sistemului. În momentul acela solemn, imaginile noastre erau transmise miliardelor de spectatori de pe cele trei planete.

Gar/17 adresă președintelui un scurt mesaj în „universală". Era un discurs puțin cam retoric, dar nimeni nu dădu atenție la asta. Pe scurt, șopîrla afirma că, în acel moment, erau pe cale de a se prăbuși barierele dintre lumile Galaxiei și că aceasta se întîmpla în numele sublim al artei :

— Arta, domnule președinte, învinge, cum numai Ea știe, cele mai mari distanțe, așa cum spune poetul : „Versurile mele vor ajunge la tine, prin negura Timpului și a Spațiului, ca o lumină vie".

A fost un discurs care, chiar dacă puțintel pompos și grandilocvent, ne-a impresionat pe toți. Edițiile speciale ale ziarelor, la zece minute mai tîrziu, s-au vîndut, desigur, pe loc. Îmi și imaginam titlurile (nu era nevoie de multă fantezie după tot ce se întîmplase) : „Marea Șopîrlă la Veneția : începe o eră nouă". Sau : „Senzațională inaugurare a bienalei cu apariția strălucitoare a siriusienilor". Dar va fi fost, fără îndoială, și obișnuitul ziar de opoziție, cu ceva scris de Wandisch Bollati, cel puțin cu titlul : „Bluff zgomotos la Veneția : Bienala se transformă într-o Zoo".

Tensiunea se risipise și l-am văzut pe președinte sincer mișcat. Era foarte emotiv și nu știu prin ce efort s-a stăpînit să nu îmbrățișeze fratern ciudata ființă care-i stătea în față. Se controlă totuși foarte bine și răspunse cu un discurs la fel de magistral și de vibrant. Apoi am intrat în marea sală, conduși de Gar/17, care ne preceda cu pas lent și solemn.

Cele două cadre erau acolo, agățate pe doi pereți, față în față. Se vedea bine că erau doar două cadre groase, dintr-un fel de cristal, și că, cel puțin în aparență, totul se oprea acolo. Leneșul șarpe de energie se mișca încet în grosimea lor, dar nu se părea că ar mai fi fost și altceva de văzut. Auzii rîsul satisfăcut al lui Wandisch în spatele meu și, întorcîndu-mă, îl fulgerai cu privirea ; era să treacă peste consemn.

Gar/17 se opri și spuse :

— Domnule președinte, domnilor. Am plăcuta însărcinare, în calitate de șef al Expediției de artă siriusiană, să vă ilustrez pe scurt aspectele fundamentale ale artei noastre, care, în limbajul dv., poate fi indicat numai prin expresia „transfer creator". Arta „transfer creator" durează la noi de milenii. Ea cere din partea artistului să se „transfereze" în opera plăsmuită de el. Nu este o imagine retorică, domnule președinte. Artistul (care la noi creează o singură operă în întreaga sa viață, după decenii și decenii de studiu și pregătire) revarsă, dacă se poate spune așa, prin intermediul tehnicii psihice și

cu ajutorul unor forțe speciale, create în laboratoarele noastre, o parte din sine însuși în opera lui, care, repet, reprezintă apoteoza unei vieți întregi dedicate artei. Îndeplinindu-se acest transfer, el redevine, din ființă de geniu, o ființă obișnuită și părăsește pentru totdeauna arena artistică, însoțit de cele mai mari onoruri. În concluzie, pentru a crea o Operă de artă, el trebuie să moară ca artist, renunțînd la cea mai valoroasă parte din el însuși, partea transferată operei sale. Opera, în care vibrează spiritul artistului, trăiește deci o viață autonomă, o viață reală. Aceste două rame (dacă așa vrem să le numim ca să putem înțelege) nu sînt decît scheletul, suportul material a două „ființe de artă", ele cuprinzînd două mari personalități, pe aceea a lui Gar/2 015 și pe aceea a lui Gar/2 739, doi mari artiști în viață ai Sistemului nostru. La un semn al meu, veți vedea aceste două opere însuflețindu-se și trăind cu intensitate, pentru cîtva timp, minunatul vis al creatorilor lor. Vă rog stăruitor să nu le comentați pînă la sfîrșit ; ele posedă o sensibilitate de-a dreptul morbidă și de aceea ar putea suferi.

Ne-am așezat pe fotoliile dinainte pregătite și, în timp ce sala se întuneca puțin cîte puțin, toți stăteam cu respirația tăiată privind ramele luminoase în întuneric. Dintr-o dată, un uriaș jet de lumină, cu culori de nedescris, străluci în centrul cadrului din dreapta ; era ca și cînd în sală s-ar fi aprins un foc de artificii intens și foarte viu. Sub minunata floare luminoasă zărirăm un peisaj extraordinar, ca o mare de lavă clocotitoare, deasupra căreia pluteau stranii obiecte rotunde, asemănătoare unor discuri de argint. Fiecare trebuie să fi avut nota sa de acompaniament, pentru că, trecînd peste imensa cîmpie, emiteau sunete egale, melancolice și vibrante. Toate sunetele și petele de lumină, aranjate într-un anume fel, trezeau senzația unei dulci tristeți, copleșind, într-un fel greu de înțeles, dar profund, sufletul celui care privea fascinantul și enigmaticul spectacol. Apoi, brusc, lava încetă să clocotească și deveni imobilă. Plăcutele obiecte de argint dispărură și floarea de lumină începu să pîlpîie, stingîndu-se. Într-o clipă, vastul podiș de stînci se prăbuși cu zgomot asurzitor, lăsînd să se reverse un mîl gălbui, ca un puroi imund. Valuri de miros pestilențial străbăteau acum din tablou, ca și cînd ar fi intrat în putrefacție. Urmăream fascinați și îngroziți acea incredibilă realitate ce trăia imperceptibil. Numai vocea lui Wandisch Bollati răsună dintr-o dată, ironică și tăioasă, ca de obicei :

— Ce dezgustător, spuse cu asprime. La cuvintele lui, tabloul din dreapta scrîșni, contorsionat parcă de o mînie neputincioasă și Gar/17 făcu imediat un semn cu mîna. Imaginea începu să se stingă ușor, pînă la nuanțe din ce în ce mai întunecate, reci și pămîntii. Ne înfiorarăm cu toții, iar în momentul acela imaginea dispăru.

Forța a ceea ce văzusem ne străpunsese și ne fascinase. Nu stiam ce fusese, dar efectul asupra noastră era neîndoielnic. Gar/17, fără să-și piardă ținuta detașată, în timp ce noi aplaudam cu căldură, cu excepția lui Wandisch, se înclină scurt spunînd :

— Dacă întreruperea profesorului Wandisch Bollati nu s-ar fi manifestat în mod atît de violent, poate că „ființa de artă" a lui Gar/2 015 ar fi continuat să se desfășoare. Dar am oprit imediat iritarea care era pe punctul de a izbucni. Cer, așadar, domnule președinte, ca măcar astăzi sala să rămînă închisă. Cele două „ființe de artă" trebuie să-și potolească furia. Mîine vor fi, negreșit, destul de senine, și dacă veți binevoi să ne onorați cu prezența dv., vom fi bucuroși să vă arătăm și cealaltă operă expusă aici.

Am plecat tulburați și plini de o sinceră admirație. Ce ne aduseseră pe Terra șopîrlele de pe Sirius ? Ființe trăind în rame luminescente. Și niciodată nu apăruse mai clar sensul frazei „Artistul trăiește în propria lui operă". Pe Sirius aceasta se întîmpla cu adevărat.

Nu mai e nevoie să spun că i-am tras lui Wandisch o săpuneală de toată frumusețea, în prezența cercetătorilor de artă de pe tot Pămîntul (președintele plecase imediat ; treburi de stat urgente îi reclamau prezența pe Venus). Dar blestematul de bătrîn mă luă chiar peste picior, susținînd că m-am lăsat tras pe sfoară de un truc. Mai rău e că aceste cuvinte le-a și scris apoi, cum prevăzusem. Așa începu marea polemică a „bienalei siriusienilor", cum era numită acum cea de-a 1 636-a ediție. În cafenelele din Piața San Marco nu se vorbea decît despre artă, în saloanele selecte soțiile marilor funcționari ai Sistemului sau fiicele deputaților locali nu conteneau să flecărească pe seama evenimentelor. Eram plictisit la culme și nu puteam prevedea sfîrșitul acestei nenorocite afaceri.

Era o dulce seară cu lună palidă și, pe larga terasă a lui Danieli, eu și Gar/17 priveam încîntătoarea panoramă a Lagunei, singura rămasă intactă, protejată — ca puține alte locuri și monumente — de o lege specială, destul de severă, împotriva constructorilor de palate cu secțiuni pluridimensionale sau, și mai rău, de acele case foarte noi, plăsmuite din energie luminoasă, care urîțesc acum orice loc de pe planete și de pe sateliții lor.

După inaugurare, care, în ciuda campaniei răuvoitoare a lui Wandisch Bollati, fusese un autentic succes, Gar/17 era mult mai puțin rigid și pedant. Pierduse acel aer oficial pînă la a consimți să se așeze pe un taburet (fără spătar, firește, din cauza cozii). Șopîrla acceptase să guste cîteva dintre vinurile noastre tipice, printre care îi plăcuse mult Valpolicella, care se mai produce încă, de milenii, în satele din jurul orașului nostru.

Gar/17 era mișcat de frumusețea Veneției, se vedea bine. Orașul îl fascinase cu acel labirint de canale, cu palatele sale de marmură, albe în lumina lunii. Îi explicasem că prima Veneție se scufundase definitiv, pe la începutul mileniului IV, dispărînd într-o prăpastie de mîl, adîncă de o sută de metri. La vremea aceea, guvernul terestru (Sistemul nu se constituise încă) lansase, sub presiunea opiniei publice, o subscripție mondială pentru reconstruirea orașului. Fusese inițiat un concurs, cîștigat de o echipă de arhitecți laponi, care pro

iectaseră o Veneție plutitoare, cu totul asemănătoare celei dintîi. Orașul fusese reconstruit în întregime, în toate detaliile de la cupolele catedralei San Marco pînă la palidele și oribilele hoteluri „Bauer" și „Danielino". Spre deosebire însă de orașul ariginar, noua Veneție plutea pe mari platforme cu impuls antigravitațional... Sistemul prezenta avantajul de a evita, pentru totdeauna, ca mareele și alunecările fundului lagunar să-i mai dăuneze în vreun fel.

Gar/17, sorbind un pahar de whisky ce primise aprobarea-i necondiționată, îmi vorbea despre Sirius. O lume fantastică, veche de milioane de ani, mi se perinda prin fața ochilor, odată cu cuvintele marii șopîrle. O lume în care — părea de necrezut — artiștii, președinții expozițiilor de artă, profesorii de estetică primeau cele mai înalte onoruri și erau recompensați mai bine decît cîntăreții și alți artiști. O lume în care, cel puțin după cîte spunea el (și mi se părea absolut demn de încredere), politicienii renunțau, în momentul asumării unei sarcini, la orice cîștig sau avantaj pentru a da exemplu altora. Nu se auzise niciodată de vreun scandal ca acela foarte recent izbucnit în legătură cu construcția astroportului din Luna-City și niciodată nu se pomenise ca vreun siriusian să profite de situația sa pentru a încerca să strîngă avere pe cheltuiala statului.

În timp ce conversam (iar eu meditam la posibilitatea de a mă muta într-un loc atît de incredibil de plăcut), videofonul de buzunar pe care-l aveam cu mine sună cu o insistență enervantă. Suspinînd, îl deschisei, și pe ecran apăru figura înspăimîntată a lui Siddi Ramsinga, care gîfîia de emoție.

— Președinte, bîiguia el, e îngrozitor... bietul Wandisch... vino imediat...

Neînțelegînd ce se întîmplase, l-am întrerupt cu asprime :

— Calmează-te, te rog, și spune-mi ce este.

Tibetanul mă privi cu ochii holbați ; fața lui, pe ecranul de buzunar, părea o smochină uscată.

— Wandisch a intrat în sala siriusienilor, spuse, și tablourile l-au mîncat.

Simții scaunul răsturnîndu-se cu zgomot și-l văzui pe Gar/17 ridicîndu-se în picioare și tremurînd ca un disperat.

— Iar s-a întîmplat, exclamă el. Dumnezeule ! Să mergem imediat !

Am zburat, cu patinele antigravitaționale, direct la pavilionul siriusian. Ușa era deschisă, iar cele două cadre se aflau la locul lor, imobile, ca și pînă atunci. Dar pe podea, în fața cadrului din dreapta, zăcea un pantof al lui Wandisch. Și în pantof rămăsese un picior al acestuia, retezat de la gleznă. Gar/17 privea acum cu ură la tablou și-l amenința cu pumnul, șuierînd de furie. Dar „ființa de artă" nu scotea nici un cuvînt.

Am reconstituit cele întîmplate cu ajutorul uneia dintre videocamerele care funcționau zi și noapte în fiecare sală a expoziției pentru a preveni eventualele, chiar dacă puțin probabilele furturi. În urmă cu

trei secole și jumătate, niște hoți sustrăseseră dintr-un pavilion un basorelief antic modelat de Foibos într-un material de imensă valoare ; de atunci fusese introdusă și menținută măsura de siguranță reprezentată de videocamere. Aceasta ne-a permis, printre altele, să zădărnicim dispariția, în ediția precedentă, a unei sculpturi hidroponice marțiene ce reprezenta o celebră stea a teleecranelor tridimensionale, dispariție care, dacă ar fi avut loc, ar fi creat o gravă problemă de ordin public pentru că imaginea, foarte asemănătoare originalului, era nudă.

Am pus în funcțiune proiectorul videocamerei, în biroul meu, în prezența nu numai a bietului Gar/17, foarte abătut, ci și a șefului sectorului poliției criminale, un ins cam violent, dar care-și cunoștea foarte bine meseria...

Pe ecran apăru sala, slab luminată, cu cele două cadre enorme pe pereți. Totul era tăcut și imobil dacă lăsam la o parte clipirea continuă a celor două „ființe de artă".

Apoi am auzit ușa deschizîndu-se și l-am zărit pe Wandisch. L-am recunoscut imediat după chelie și după ochelarii cu rame de baga.

Wandisch închise ușa și înaintă în sală cu pas circumspect. Avea obișnuitul aer batjocoritor și un surîs răutăcios pe buze. Privi cele două rame, apoi spuse cu voce tare :

— Ce mai porcărie !

Tăcerea era profundă, dar aveam impresia că cele două „ființe de artă" îl priveau pe profesor cu o vădită ostilitate.

Apoi Wandisch se îndreptă spre cadrul din dreapta, cel pe care îl deranjase cu grosolănie dimineața, în prezența președintelui Sistemului, și, oprindu-se lîngă cristal, începu să observe cu atenție lenta mișcare în transparență. Ridică din umeri, rîzînd pentru sine, și-l auzirăm murmurînd distinct :

— E un truc de deficienți mintali.

În clipa aceea se produse neverosimilul. Cadrul din dreapta se ilumină pentru un moment și scandă, într-o perfectă „universală", următoarele cuvinte :

— Cretin bătrîn !

Wandisch făcu, speriat, un salt înapoi. Dar nu se lăsă :

— Un asemenea truc, reluă el, roboții noștri știu să-l facă mai bine.

Spuse aceste cuvinte întorcîndu-se spre cadru și lovindu-l, fără milă, cu un ciocan scos pe neașteptate din buzunar. Răspunsul nu se făcu așteptat nici o clipă ; un braț de culoare verde marin, cu mîna deschisă în evantai, ieși din cristal. Auzii zgomotul palmei și-l văzui pe Wandisch rostogolindu-se pe podea și pierzîndu-și ochelarii.

Lupta era deschisă ; bătrînul spumega de furie, bîjbîind după ochelari. Găsindu-i, și-i puse pe nas și se întoarse, încăpățînat, la tablou. Era desfigurat de mînie și înțelegeam de ce : după ce ani întregi maltratase fără nici un pericol atîtea opere de artă, cu criticile lui înveninate, să fie pălmuit de un simplu cadru era cam prea mult pentru el.

De data aceasta, lovitura de ciocan a lui Wandisch fu mult mai puternică ; un colț al cadrului se făcu țăndări, în timp ce șarpele luminos se zbătea ca înnebunit. Ruptura se cicatriză pe loc, și într-o clipă „tabloul" fu inundat de o lumină roșie, orbitoare. Vedeam, în lumina aceea, izbucnind pete verzi, înecate de furie, în timp ce o mare nemărginită de flăcări în furtună se agita între cele patru laturi ale marelui dreptunghi de cristal. Wandisch, desigur, își pierduse capul. Privea cu un dezgust și o indignare de nedescris covorul de flăcări de care-l despărțea mai puțin de un metru. Cu toată dovada care-i stătea în față, încă mai avea convingerea că totul era un truc, un truc nedemn, împotriva artei și a inteligenței umane.

Flăcările se stinseră dintr-o dată, și în locul lor apăru un ocean negru, gura unui puț fără fund. Și cadrul urlă în „universală", dar cu un accent inuman :

— Asta ai s-o plătești, huliganule !

O mulțime de tentacule negre și lucioase, ca niște tuburi de cauciuc, ieșiră din cristal, mișcîndu-se și alungindu-se în direcția lui Wandisch. Fața profesorului se făcu albă de groază. Înțelesese că nu era un truc, dar înțelesese prea tîrziu. Se retrase din fața miilor de șerpi ce se întindeau spre el, încercînd să fugă. Și, înspăimîntat cum era, nu observă că ajunsese în fața celuilalt cadru, pînă atunci tăcut și imobil. Zării cu înfiorare două mîini negre și păroase ieșind din cristal și înșfăcîndu-l pe profesor de gît, ținîndu-l strîns. Apoi totul s-a petrecut într-o fracțiune de secundă : tentaculele care-l strîngeau, tîrîndu-l de-a lungul sălii, mîinile păroase ale cadrului din dreapta reintrînd în cristal și dispărînd, urletul său înfricoșător, inutilele lui încercări de a se elibera. Tîrît și azvîrlit în întunecimea puțului, Wandisch dispărea încet, zbătîndu-se fără încetare, ca o insectă în ciocul unei găini. Auzii apoi un declic de parcă s-ar fi închis un oblon și pantoful cu piciorul bietului om, rămas afară din cadru, căzu pe podea, cu un zgomot stins. Tragedia se terminase.

Mă întorsei, tremurînd, spre Gar/17 ; îmi venise în minte o idee și doream confirmarea ei.

— Ați auzit vorbindu-se, acum un secol și jumătate, despre o expediție a tereștrilor pe Sirius, condusă de Sir Axel II și care nu s-a mai întors pe Terra ? am întrebat, deși cunoșteam dinainte răspunsul.

Gar/17 păru să devină și mai palid, culoarea sa verde se stinse dintr-o dată.

— Da, răspunse el în șoaptă, plecînd capul, au venit la noi și au vrut să viziteze o expoziție de artă. Din nefericire, au ținut să-și exprime și părerea ; și n-au apreciat de loc producția noastră artistică.

În românește de STELA PETECEL

LINO ALDANI

Născut în 1926, Lino Aldani a locuit la Roma timp de 42 de ani. Din 1968, exasperat de zgomotul și agitația Cetății Eterne, a „evadat" la țară, pe malul fluviului Po. Fiu al unei țărănci și al unui muncitor, Lino Aldani se socotește un proletar de concepție marxistă. Autodidact, a frecventat un liceu seral din Roma, a studiat filozofia și s-a simțit atras de matematici. O vreme a lucrat ca muncitor. Lino Aldani, pe care traducătorul său francez îl socotește „cel mai renumit scriitor al science-fiction-ului italian", nu este un autor prolific. Totuși a scris multe povestiri care au apărut în reviste și antologii italiene și străine. Carea lui „A patra dimensiune" s-a bucurat de numeroase traduceri (între altele în rusă și japoneză). A condus revista de știință — ficțiune „Futuro". O seamă de scenarii i-au fost transmise de televiziunile sovietică și elvețiană și de radio Paris.

ORDINELE NU SE DISCUTĂ

Howard Drummond, proprietarul și directorul lui „Science-fiction Magazine" din San Francisco, își ridică nasul din hîrțoagele îngrămădite pe biroul său și-i surîse domnișoarei Merwin.

— Ce se întîmplă ? o întrebă el amabil. E ceva ce nu merge ?

Priscilla Merwin își aranjă pliurile de pe bluza-i neagră. Stătea acolo, în picioare, înaintea directorului, cu un pachet de reviste sub braț, frămîntîndu-și cu nervozitate mîinile și avînd aerul buimăcit al unei păsări prinse-n laț.

— Domnule Drummond, spuse ea, în sfîrșit, pe un ton plin de tristețe, aș dori să vă vorbesc. Și, întorcînd capul către Betty Sheridan, secretara particulară a directorului, urmă : În mod confidențial.

Drummond își consultă ceasul și zise, adresîndu-se secretarei sale:

— E ora nouăsprezece și jumătate, te poți duce acasă, Betty, vom termina în curînd treaba.

Cu un gest mașinal, indică un scaun. Priscilla se așeză, potrivindu-și cu grijă revistele pe genunchi. Era mai curînd urîtă decît drăguță. Mare și uscățivă, cu un ciuf de bucle scurte și gălbioare, cu pielea măslinie, pătată de puncte roșii ; o nebuloasă de stele pe un cer de pergament.

— Hai, zii, făcu directorul cînd rămaseră singuri.

— Fie, începu Priscilla și-și drese vocea. E vorba de Roy Donovan și de Larry Robson.

— Vreo neplăcere în serviciu ?

— O, nu, lucrul merge bine... și Priscilla rămase cu fraza în aer, ca și cum își căuta cuvintele.

— Nu ştiu cum să vă spun, domnule Drummond, aţi putea gîndi că sînt o proastă sau, de-a binelea, o nebună. Nu-mi pasă, sînt pregătită să aud un car de răutăţi. În orice caz, am dorit să vorbesc cu dumneavoastră înainte de a anunţa poliţia...

— Să anunţi poliţia?

— Da, domnule Drummond, noi toţi sîntem în primejdie.

Directorul avu un gest de nerăbdare:

— La urma urmei, ce s-a-ntîmplat?

— E vorba de Roy şi de Larry, v-am spus.

— Şi ce-i cu asta?

— Sînt doi marţieni.

Drummond tresări brusc în fotoliul său. Îşi muşcă buzele şi o fixă pe Priscilla cu o privire posomorîtă, aproape cu ură.

— E o glumă de foarte prost gust, exclamă el, bătînd cu pumnul în masă. Marţieni, hai? N-ai pic de originalitate, duduie Merwin. Dar cum de... De dimineaţă pînă seara noi trăim aici, vîrîţi pînă-n gît în aventuri ştiinţifico-fantastice, înconjuraţi de caracatiţe şi de vampiri, infectaţi de locuitorii de pe Uranus sau de seleniţi, şi dumneata, acum, pentru a schimba decorul, vii să-mi vorbeşti despre marţieni, dar pe cine ţi-ai găsit să faci să rîdă?

— Domnule Drummond..., îngăimă Priscilla, vă asigur că nu glumesc. Am dovezi că ceea ce afirm e adevărat.

Directorul tresări din nou.

— Ascultaţi-mă, urmă Priscilla, potrivindu-şi ochelarii, i-am studiat cu de-amănuntul pe aceştia doi. Primele bănuieli mi-au venit citind povestirile lui Roy.

Deschise un vechi număr din „Science-fiction Magazine" şi continuă:

— Citiţi aici, citiţi această descriere despre deşertul roşu din Marte. Luă un alt fascicul. Şi aici? Uitaţi-vă. Aici Roy vorbeşte despre mlaştinile din Venus. Nu vi se pare că vedeţi cu ochii dumneavoastră mlaştinile, culmile înalţilor munţi şi pădurile? Priviţi şi ilustraţiile lui Larry.

Şi aruncă pe birou revista; coperta reprezenta un monstru bicefal, cu pielea brobonată şi nările fumegînde.

— Asta depăşeşte orice imaginaţie, nu-i adevărat? Desigur. Numai unul care a văzut cu proprii săi ochi un monstru de acest fel poate reuşi să-l deseneze.

Drummond suspină. Domnişoara Priscilla îşi pierduse timiditatea de la început, şi acum îl îngropa literalmente sub o avalanşă de citate. Devenise agresivă, îl strîngea pe director într-o plasă din ce în ce mai deasă de argumente paradoxale. Drummond înţelese că e mai bine să fie amabil decît s-o contrarieze.

— Bun, exclamă el pe un ton plin de înţelegere şi simpatie. Roy şi Larry sînt doi tineri de ispravă, eu îi plătesc cu bani frumoşi tocmai de aceea. Dacă n-ar fi avut talent, i-aş fi concediat de mult.

— Da, admise Priscilla, însă..., vedeţi, mai e ceva. Desfăcu un alt număr de revistă. Un paragraf era subliniat cu creionul roşu. Citiţi, insistă ea.

Drummond azvîrli o ochire pe deasupra revistei.

— În această povestire, Roy descrie fața invizibilă a Lunii. Și iată desenul lui Larry, foarte asemănător cu fotografiile publicate în toate jurnalele.

— Și atunci, ce e neobișnuit în asta?

— Dar uitați-vă la dată, vă rog, îl imploră domnișoara Merwin. Această broșură e din aprilie 1959, iar prima fotografie a reversului Lunii, nu-i cazul să vă reamintesc, a fost transmisă de-abia la sfîrșitul lui octombrie. Cum de a putut Roy să facă o descriere atît de amănunțită? Și Larry? Cum vă explicați desenul său?

Drummond își scărpină gîtul făcînd o mutră nedumerită.

— Ce-ai vrea să-ți spun, suspină el; fără îndoială că e o coincidență. Cîteodată se nimerește așa. Pe negîndite o scînteiere a imaginației se dovedește aidoma cu realitatea. Sînt lucruri care se întîmplă.

— Nu-i o scînteiere a imaginației, replică Priscilla cu o voce de gheață.

— Doamne, Dumnezeule! Nu crezi cumva serios că...? Aici sărim peste cal.

Priscilla Merwin roși și-și plecă ochii cu un gest de timidă bună-cuviință.

— Domnule Drummond, reluă ea discuția cu un glăscior cît firul, există și o altă chestiune, domnule Drummond. Directorul își înălță ochii spre plafon. Vă rog să nu rîdeți, continuă Priscilla, m-am hotărît să mărturisesc tot ce am pe suflet, și de aceea vă voi spune că, de cîtva timp, am o slăbiciune pentru acest tînăr...

— Pentru cine? Pentru Roy sau pentru Larry?

— Pentru Roy. Îmi spuneam: poate că nu se uită la mine fiindcă sînt fată bătrînă.... sau poate că la San Diego există pentru el o altă femeie. Știți, Roy spune mereu că, înainte de a veni aci, a locuit la San Diego în Bulevardul 59. Atunci... Domnule Drummond, nu vă supărați pe mine, am adunat informații. N-a existat niciodată la San Diego un Roy Donovan. Și, culmea, nu există acolo nici măcar un Bulevard 59. Roy ne-a spus baliverne.

Drummond încercă să rămînă calm. Bătea cu creionul în birou, pentru a fi răbdător, dar, din timp în timp, nu-și putea reține un suspin de compasiune.

— E un clandestin, declară Priscilla Merwin.

— Un... ce?

— Un clandestin. Vine în mod sigur de pe planeta Marte.

Drummond își schimbă tactica. Începu s-o privească pe domnișoara Merwin cu seriozitate, ba, chiar mai mult, cu un aer detașat, așa cum fac medicii cu nebunii din balamuc.

— Și de ce tocmai de pe Marte?

— Am înțeles asta din pricina felului în care folosește el apa. O face cu zgîrcenie. Într-o zi, ascuțindu-și un creion, s-a tăiat la deget; l-am întovărășit la lavabo ca să-l pansez. Ar fi trebuit să vedeți în ce mod s-a folosit de apă. A lăsat să curgă un firicel foarte subțire — e un obicei pe care l-ar putea avea doar o persoană ce a trăit mult timp într-o lume unde apa se găsește rar. Și apoi, ați observat ceva? Poartă întotdeauna ochelari negri. E o altă dovadă: știți,

desigur, că lumina solară e mult mai puternică pe Terra decît pe Marte.

— Ascultă, zise Drummond, te consider o funcționară exemplară, un veritabil „stîlp" al revistei... (apăsa cuvintele ca și cum voia să le sublinieze), fără-ndoială, ai lucrat prea mult în ultima vreme. Cred că o săptămînă de odihnă ar putea să-ți refacă elanul.

Priscilla Merwin începu să plîngă.

— Știam, se lamentă ea smiorcăindu-se, știam că o să mă considerați nebună. Dar i-am auzit. Vă spun că i-am auzit.

— Ai auzit ce?

— Pe Roy și pe Larry. Se credeau singuri în odaie și vorbeau între ei. O limbă comică, sacadată, făcută numai din silabe... o specie de japoneză.

— Au făcut-o înadins, ca să glumească.

— Ba nu. Urlau și, cîteodată, băteau cu pumnul în birou. Am crezut că se vor lua la bătaie. Și apoi, în dimineața asta s-a petrecut un fapt nemaiauzit, absurd și fără echivoc. Ascultați-mă, domnule Drummond. Dacă vreți să telefonați la spital pentru ca ei să vină să mă ia, faceți-o. Mă vor închide în clinica halucinaților, n-are a face. Nu mai pot să rabd, nu vreau să păstrez pentru mine ceea ce am văzut, trebuie să o spun cuiva : dumneavoastră sau celor de la poliție, pentru ca să se ia măsuri.

Drummond clătină capul, mîhnit. Priscilla își șterse ochii, apoi își suflă nasul cu zgomot.

— Azi dimineață, urmă ea, cam pe la ora zece, eram tocmai pregătită să bat la mașină ultima nuvelă a lui Roy, cea care trebuie să apară în numărul următor. El era la birou, privea pe fereastră cu un aer absent, și Larry era în fundul camerei, la planșeta sa de desen. Urmăream cu coada ochiului scena. Știți, pe cei doi de acolo nu-i pierd din vedere nici o secundă. Deodată, Larry spuse: „Ai o țigară, Roy?" „Da — zise Roy, privind în continuare pe fereastră —, pachetul e aici pe masă". Mă așteptam ca Larry să se scoale sau să spună „Aruncă-mi-l". N-a fost de loc așa ; am văzut cutia de țigări deschizîndu-se singură. Am văzut foița de argint ridicîndu-se, țigara ieșind din pachet și, chiar prin mijlocul camerei, zburînd prin aer, îndreptîndu-se către Larry. Nu sînt nebună, domnule Drummond. Era pur și simplu vorba de telekinezie *, un truc pe care-l cunosc numai marțienii.

Din nou începu să plîngă, de data asta cu lacrimi de crocodil, tremurînd și suspinînd fără stăpînire de sine. S-ar fi zis că-i o isterică.

Drummond nu știa ce să facă.

— Era, fără îndoială, un truc îndrăcit, zise el. În filmele cu Omul invizibil există și altele chiar mai extraordinare. Fii liniștită, duduie Merwin, a fost un truc. Cei doi farseuri au vrut să rîdă de dumneata...

— Schimbați-mă din acest serviciu, domnule Drummond. N-am chef să mă întorc să lucrez în același birou cu ei.

— Hai, fără prostii d-astea. Ți-am spus, ești un pic epuizată. O săptămînă, și totul va merge strună, ai să vezi.

---

* *Telekinezie* = mișcarea obiectelor fără contact.

Priscilla Merwin nu izbutea să se resemneze. Atunci Drummond se ridică, se apropie de ea și-o bătu de cîteva ori peste braț, în mod amical și liniștitor :

— Înțeleg, comentă el, munca noastră e infamă. Eu însumi am peste noapte coșmaruri. Și Betty, Betty de asemenea visează mereu niște indivizi de pe Vega, care vin s-o ridice. În orice caz, pe ăia doi îi voi pune eu la punct. O să vezi că nu-și vor mai permite să glumească pe socoteala dumitale. Poți să fii sigură de asta.

Apăsă pe un buton al interfonului și spuse, cu un timbru sec :

— Domnișoară Sullivan, rugați-i pe Donovan și Robson să vină imediat în biroul meu. Se întoarse apoi spre Priscilla : O să-i pun acum la locul lor, n-avea nici o îndoială.

O bătu părintește cu palma pe obraz și surîse. Pe urmă o însoți pînă la ușă.

— Salut, șefule, zise Donovan intrînd la director.

— Și Larry ?

— Tocmai a ieșit.

— Dobitoc ! urlă domnul Drummond.

— Dar... a ieșit înainte ca domnișoara Sullivan să ne cheme.

— Dobitocule ! repetă și mai tare directorul. Ție îți spun așa.

Donovan se scărpină, perplex, în cap.

— Ei, bine, tu și dobitocul ălălalt de Larry vă distrați vorbind limba marțiană, hai ? Bravo ! Și, ca și cum asta n-ar fi de ajuns, vă mai dați și osteneala cu telekinezia ?

Donovan se încruntă, căutînd în mod vizibil să priceapă.

— Scuză-mă, șefule, dar nu înțeleg.

— Cretinule ! Scînduroiul tău de secretară și-a dat seama, înțelegi acum ?

— De loc, făcu Roy..., adică... s-ar putea... Am surprins-o de mai multe ori cotrobăind în sertarul meu, poate chiar și-a procurat și o cheie. Totuși, de cînd am observat acest lucru, port neîncetat cu mine codul și hîrtiile cele mai compromițătoare.

Cu un gest nervos își aprinse o țigară.

— Ce?

— Pe domnișoara Merwin am prins-o azi-dimineață scormonind prin buzunarele lui Larry. Poate că, așa cum spui, această vrăjitoare a descoperit tărășenia noastră.

— Cu siguranță, urlă Drummond, i-ați trezit bănuieli voi, bandă de nătărăi ce sînteți ! Din fericire a venit la mine să se spovedească. Astfel am putut să pun lucrurile în ordine. Timp de un minut, îl fixă pe Donovan cu niște ochi teribili, pe urmă lăsă pumnul să-i cadă pe masă. De cîte ori, de cîte ori trebuie să-ți spun că e necesar să fii prudent ! Acești afurisiți de pămînteni sînt mai puțin stupizi decît crezi tu. Trec cu vederea peste povestea în care ai descris cealaltă față a Lunii — asta mi-a scăpat mie însumi... Dar să te-apuci să vorbești limba ta maternă, să ridici în aer niște obiecte în prezența pămîntenilor... asta nu. Asta nu ți-o iert. Cunoști consemnul și, de asemenea, pedeapsa rezervată celor ce îl încalcă.

— Știu, șefule, zise Roy, căutînd să se scuze, dar uneori se întîmplă, prin forța obișnuinței.

— Asta-i, făcu Drummond ironic, şi astfel misiunea noastră e în pom. Ani şi ani de pregătire şi de sacrificiu, pierduţi din pricina imprudenţei voastre.

— Ei, atunci, ce hotărăşti? O dai afară ?

— Eşti nebun ? Şarpele ăsta voia să avertizeze poliţia, dar am oprit-o. N-ar fi crezut-o ; cu toate acestea, nu sîntem niciodată suficient de prudenţi. Acum, ascultă-mă, duduiţa are o slăbiciune pentru tine sau, cel puţin, avea înainte de a o înspăimînta tu...

— Şi deci ?...

— Fă-i curte, îl sfătui Drummond, ia-o la plimbare seara. Şi spune-i că ai făcut pe marţianul ca să-i trezeşti interesul, ca să-i atragi atenţia. Spune-i că eşti îndrăgostit lulea de ea. Dacă reuşeşti s-o cucereşti, îi cîştigi şi încrederea şi, eventual, tăcerea.

— Nu, şefule, făcu alarmat Roy, să ies la plimbare cu această coadă de mătură îmbrăcată, n-am nici un chef...

— Linişte ! răcni Drummond. Tu ai dat în bară, tu trebuie s-o dregi. Prin prietenii noştri de la Philadelphia îţi voi face rost de o dispensă de căsătorie şi, într-o lună, o vei lua de nevastă.

Donovan păli. Priscilla Merwin era fiinţa cea mai respingătoare pe care o întîlnise pe Terra.

— Şefule... încercă el să spună cu o voce sugrumată. Nu, şefule, nu mă voi căsători cu această scorpie, nu poţi să mă sileşti la una ca asta. E prea mult.

— Termină cu astea ! îi tăie vorba Drummond. E un ordin, înţelegi? Un ordin !

Roy avu o mişcare violentă de răzvrătire. Trebui să recurgă la întreaga sa voinţă pentru a se stăpîni. Un ordin. Era o capcană fără ieşire. Regulamentul asupra disciplinei era extrem de limpede. Articolul întîi : „Ordinele nu se discută". Şi era un ordin categoric, de nediscutat şi fără drept de apel.

Atunci îşi zvîrli ţigara în scrumieră şi luă poziţia de drepţi.

În colţul imobilului, pe jumătate ascunsă într-o pată de umbră, Betty Sheridan aştepta. Se cam întuneca, trecătorii erau rari şi grăbiţi. Cînd Priscilla Merwin apăru în capătul străzii, Betty îi ieşi în întîmpinare.

— Cum s-au petrecut lucrurile ?

— Foarte bine, declară Priscilla; bătrînul a înghiţit găluşca. A spus că sînt epuizată şi mi-a dat o săptămînă de concediu ca să-mi vin în fire.

Începu să rîdă, cu un rîs ascuţit şi nestăpînit, aproape metalic.

— Şi-apoi ? întrebă Betty.

Priscilla n-o asculta. Rîdea mai departe, fără să se sinchisească de întrebările pe care i le punea prietena sa.

— Oh, Betty, ar fi trebuit să-l vezi pe papa Drummond. Marţianul ăsta nu face două parale ca actor. S-a neliniştit, săracul, iar eu l-am lăsat s-o facă; mă trata cu adevărat ca pe o fetiţă speriată, iar la sfîrşit a crezut că m-a convins.

— Ți-ai luat un mare risc, zise Betty.

— Ce trebuia să fac? spuse Priscilla, redevenind ca prin farmec serioasă, acest broscoi de Roy m-a surprins scotocind în buzunarele prietenului său, ți-am mai spus-o, nu? Singurul mijloc de a nu trezi bănuieli era să mă port ca o oarecare fetișcană naivă, care din senin, într-o zi, se pomenește că trăiește în mijlocul unui grup de marțieni invadatori. Totul a mers ca pe roate, fii liniștită. Înțelegi, Betty, trebuia să mă prefac c-am observat ceva, apoi să mă las convinsă că am avut orbul găinilor. Dac-aș fi rămas nepăsătoare, ar fi sfîrșit prin a ne descoperi pe amîndouă.

Betty încuviință dînd din cap.

— Marțieni scîrboși, bombăni ea, au venit pe Terra, amestecîndu-se cu populația de aci, s-au strecurat în birouri, în posturi de comandă, pretutindeni. Dar îi vom dibui noi, îi vom găsi pe toți, unii după alții și-i vom nimici. Betty aprobă din nou. Din păcate, există o încurcătură, continuă Priscilla. Papa Drummond a chemat îndată pe Roy în biroul său. Am coborît la arhivă și, datorită microfonului pe care l-am instalat săptămîna trecută acolo, am auzit discuția lor.

— Și?

— Drummond a dat ordin lui Roy să-mi facă curte. Și i-a trasat sarcina să mă ia de nevastă de azi într-o lună. Pricepi, nu-i așa? Să fiu nevoită să suport atențiile mieroase ale unui marțian, nici gînd! Pe de altă parte, dacă rămîn rece, ei vor crede că-i suspectez în continuare. Va trebui să găsesc un mijloc pentru a rezolva această problemă.

Ochii lui Betty Sheridan sclipiră diabolic.

— Nu, scumpa mea Priscilla, zise ea cu voce glacială, Drummond crede că ne-a păcălit și nu-i vom spulbera această iluzie. El i-a dat ordin lui Roy să te ia de nevastă. Bun. Tu vei accepta bucuroasă. Trăind lîngă Roy, vei putea obține fără efort toate celelalte informații de care avem nevoie. Vei putea afla unde se ascund ceilalți marțieni; îi vom nimici în scurt timp, o să vezi.

Priscilla se sprijini de un zid, simțind că-i vine să leșine.

— Ce tot spui, Betty? făcu ea plină de dezgust. Glumești? Nu știi că toți marțienii duhnesc, iar Roy în mod special? Transpirația lui acră îmi face greață. Betty o privea țintă pe Priscilla, cu niște ochi duri și neînduplecați. Nu, Betty, o imploră domnișoara Merwin, orice altceva, dar nu asta! Nu poți să mi-o ceri, e îngrozitor!

— Taci din gură. Vei face ceea ce ți-am zis. E un ordin. Priscilla ar fi vrut s-o zgîrie, să-i scoată ochii într-un acces de furie și de indignare. Dar își aminti că și în regulamentul de disciplină de pe Venus primul articol suna așa: „Ordinele nu se discută".

Din felinar se cernea o lumină slabă, spectrală. Strada era pustie. Atunci Priscilla își aranjă hainele, își lipi brațele de corp și-și plecă ascultătoare capul.

În românește de VIOREL-GHEORGHE CIUBĂR

De la Icar la cuceritorii Lunii

COSMONAUTUL SOVIETIC nr. 23 — N.N. RUKAVIŞNIKOV

Programul periplului spaţial corelat „Soiuz"-10 — „Saliut" a început la 19 aprilie 1971 prin plasarea pe o orbită aproape circulară a staţiei automate „Saliut". Ulterior, fiind cunoscută traiectoria staţiei, la 23 aprilie a.c., a fost plasată pe o orbită apropiată nava cosmică „Soiuz"-10, avînd la bord echipajul format din **V.A. Şatalov**, comandant, **A.S. Eliseev**, inginer de bord, şi debutantul **N.N. Rukavişnikov**, inginer cercetător.

În dimineaţa zilei de 24 aprilie, după o palpitantă urmărire şi interceptare a staţiei, astronauţii de pe „Soiuz"-10 reuşesc o perfectă cuplare cu „Saliut". Prefigurînd viitoarele laboratoare orbitale automate sau locuite, ansamblul format din cele două vehicule spaţiale a evoluat cuplat timp de 5,5 ore, fiind efectuate un amplu program de experimente, observaţii, înregistrări şi şedinţe de telecomunicaţii cu centrele terestre (pe sol şi pe nave special amenajate, în Oceanul Atlantic).

În ziua de 25 aprilie, după terminarea misiunii de cercetări realizate în comun cu staţia automată „Saliut", echipajul a îndeplinit perfect toate operaţiile prevăzute pentru frînare, coborîre şi aterizare, care s-a produs la orele 2 şi 40 de minute, la 120 km nord-vest de Karaganda (Kazahstan).

Înainte de zborul navei „Soiuz"-10, V.A. Şatalov a făcut următoarea declaraţie: „Cu zece ani în urmă de pe acest istoric cosmodrom a pornit în primul

raid cosmic neuitatul nostru Iuri Alekseevici Gagarin. De atunci mulți cosmonauți sovietici au pătruns în spațiul circumterestru... Astăzi își ia zborul nava «Soiuz»-10, al cărei echipaj este gata să îndeplinească un vast program de cercetări și experimente tehnice-științifice".

Vladimir Șatalov, de două ori Erou al Uniunii Sovietice, colonel de aviație, are 43 de ani și a absolvit Academia de aviație „Iuri Gagarin". El este cosmonaut din anul 1963, primul periplu spațial îndeplinindu-și-l ca pilot al cosmonavei „Soiuz"-4, în ianuarie 1969. Împreună cu echipajul lui „Soiuz"-5, Șatalov a realizat apropierea și joncțiunea celor două nave, creînd astfel **prima stație cosmică experimentală din lume.** În octombrie 1969, Șatalov a efectuat cel de-al doilea zbor cosmic în calitate de comandant al flotilei spațiale „Soiuz"-6,7 și 8.

Candidatul în științe tehnice **Alexei Eliseev,** de două ori Erou al Uniunii Sovietice, are 36 de ani și deja o amplă experiență cosmonautică. „Debutul" și l-a făcut în ianuarie 1969, ca membru al echipajului navei „Soiuz"-5, cu acel prilej reușind să treacă direct prin spațiu dintr-o cosmonavă în alta, în timpul misiunii orbitale în formație a aparatelor „Soiuz"-4 și 5. În octombrie același an, Eliseev a participat, în calitate de inginer de bord, pe „Soiuz"-8, la amplul program al celebrei „troici spațiale".

Cosmonautul sovietic nr. 23, inginerul fizician **Nikolai Nikolaievici Rukavișnikov** este siberian ca și Șatalov. El s-a născut în anul 1932, la Tomsk, într-o familie de constructori de căi ferate. În anul 1946 a devenit comsomolist, iar în 1951 a absolvit cursurile liceale, intrînd prin concurs la Institutul de ingineri-fizicieni din Moscova, pe care l-a terminat cu succes în 1957. În același an atenția tînărului inginer a fost polarizată de lansarea în patria sa a primului sputnik. După primirea diplomei, Rukavișnikov a fost repartizat într-un birou de proiectări în domeniul construcției aparaturii de fizică, unde cunoștințele sale de electronică aplicată i-au fost de un real folos. Aici și-a putut valorifica inițiativa tehnică, devenind un organizator competent. În toată această perioadă el a urmărit cu deosebită atenție fiecare lansare de satelit sau navă cosmică pilotată.

În ianuarie 1967, Rukavișnikov a devenit membru al grupului de cosmonauți sovietici. Odată, fiul său, Volodea, născut în 1965, l-a întrebat : „Tată, nu vrei să fii cosmonaut ?" Desigur, Nikolai Nikolaievici a dat un răspuns afirmativ, deoarece începuse deja antrenamentele în „Orășelul stelar". În 1968 el a fost primit în rîndurile P.C.U.S., iar peste puțin timp a fost distins cu medalia jubiliară „Pentru muncă eroică".

În calitate de cosmonaut, Rukavișnikov și-a îndeplinit cu aceeași conștiinciozitate programul de antrenamente necesare viitoarelor expediții.

Despre el, „veteranul" Vladimir Șatalov s-a exprimat astfel : „Rukavișnikov își cunoaște la perfecție specialitatea. Viguros, rezistent, are reacții instantanee. Poate dormi în orice condiții sau, dacă trebuie, poate să rămînă treaz mai multe zile !"

Programul de antrenamente și pregătiri ale cosmonatului nr. 23 a avut în vedere competența și rolul pe care urma să-l joace, ca inginer experimentator, la bordul navei „Soiuz"-10. I s-a înlesnit întîlnirea cu o serie de renumiți

savanți pentru a perfecta detaliile unor operații tehnice-științifice efectuate în premieră pe orbită.

După ce comisia de stat a aprobat componența echipajului „Soiuz"-10, cei trei zburători au locuit împreună pe cosmodrom, pregătindu-se pentru start. În încăperile lor se afla și un imens glob; adesea Rukavișnikov cerea prietenilor săi descrierea zonelor pe care ei deja le survolaseră.

Hobby-urile cosmonautului nr 23 sînt cinefotografierea și automobilul, pe care le-a practicat și înainte de a deveni inginer. Făcîndu-și rost de un aparat cinefoto, prima lui „acțiune" a fost să-l demonteze în bucăți pentru a-i cunoaște amănuntele tehnice. De asemenea, a lucrat în unele garaje, fără nici un fel de salariu, numai din pasiune și pentru a cunoaște motoarele cu ardere internă. Firește că aceste cunoștințe i-au folosit mai tîrziu pentru exploatarea propriului automobil.

Temeinica lui pregătire în electronica aplicată poate fi ilustrată și de aceste cuvinte ale lui Eliseev: „Dacă ai vreun aparat de radio sau un magnetofon defect, adu-l aici cît îl mai găsești pe Nikolai Nikolaevici. El ți-l va repara repede și cu competență".

Este foarte probabil că aceste hobby-uri din tinerețe să se fi repercutat asupra dezvoltatului său simț tehnic și de fizician analist. În orice caz, pentru echipajul navei „Soiuz"-10, care a avut de mînuit numeroase aparate electronice, unele chiar în premieră, prezența lui Rukavișnikov a fost extrem de utilă.

Ca să respectăm adevărul, trebuie să arătăm că astronautul nr. 23 este competent nu numai în electronică și în motoare sau în aparate foto. El îți va putea ține o adevărată disertație și despre interacțiunea dintre științe, despre alcătuirea Cosmosului, evoluția acestuia și rolul omului în Univers.

O altă particularitate a lui de loc neglijabilă este ușu nța cu care memorează o între gă listă de sarcini de la prima e 'ectură.

Rukavișnikov este un un coleg, vesel și totdeauna amabil. Prietenii l-au văzut foarte rar supărat. De fapt, aceasta s-a întîmplat o singură dată, atunci cînd niște cercetători de la un institut i-au prezentat un aparat nou, care urma să fie eventual folosit în experimentele spațiale, dar care nu avea o documentație clară. Inginerul Rukavișnikov le-a spus răspicat: „Dacă nu puneți în ordine documentația aparatului, voi renunța la acest experiment".

Mama cosmonautului, Galina Ivanovna Rukavișnikova, este pensionară și văduvă, tatăl cosmonautului fiind decedat din anul 1962. Soția lui Nikolai Nikolaievici, Nina Vasilievna, lucrează ca tehnician superior într-un sector al construcțiilor de mașini.

Florin ZAGANESCU

QUĂRBER MERKUR

Numele lui Franz Rottensteiner este de-acum cunoscut cititorilor colecţiei de faţă prin studiul pe care l-a dedicat în numărul 376/1970 lui Kurd Lasswitz, un eminent precursor european al literaturii ş.f. Tot Franz Rottensteiner redactează în Austria o remarcabilă publicaţie destinată pasionaţilor literaturii ş.f., intitulată „Quarber Merkur", fanzin pe care îl caracteriza el însuşi — într-o scrisoare — a fi destinat numai „articolelor critice şi recenziilor". Urmărind numerele 21/1969, 23 şi 24/1970, precum şi 25 şi 26/1971, am remarcat, dincolo de modestia redactorului şi animatorului ei, precum şi a condiţiilor de multiplicare (şapirografie), o publicaţie serioasă, foarte sobră, dăruită dezbaterii teoretice şi informaţiei largi. Subîntituîndu-se publicaţie „neilustrată", „Quarber Merkur" se respectă, rămînînd strict în cadrul teoretic pe care şi l-a propus, nepublicînd lucrări literare ilustrate. Locul precumpănitor revine articolelor de dezbatere teoretică, recenziilor, informaţiilor de pretutindeni.

O caracteristică de concepţie o găsim, de asemenea, consemnată în chiar emblema publicaţiei, care se preocupă de domenii literare — precis delimitate — : „Science Fiction, Fantasy, Weird Fiction, Utopien", cu alte cuvinte, în afară de literatura ş.f. propriu-zisă, de fantastic, de ficţiunea de groază, de utopie. În concepţia lui Franz Rottensteiner — şi pesemne nu numai la el —, aceste zone literare, care aparent se interferează, confundîndu-se cîteodată, sînt considerate separat, ca domenii suficient de bine delimitate pentru a nu fi amestecate şi confundate. Acest lucru poate părea nefiresc în literatura română, care nu a întreprins decît arareori incursiuni teoretice în domenii de acest fel şi deci nici nu a încercat cine ştie ce determinări critice mai bine fixate. De curînd apărutele cărţi ale lui Mircea Eliade („La ţigănci" şi alte povestiri) ca şi antologia fantasticului a lui Ţepeneag par a individualiza mai pregnant fantasticul de ceea ce denumim literatura ş.f., de exemplu. Bazat pe o asemenea concepţie delimitativă, „Quarber Merkur" se ocupă în aceeaşi măsură de studierea teoretică a unor particularităţi sau a altora, prilejuindu-ne întîlnirea cu articole bogate în idei, interesante şi atractive, ca : „Golem und Homunculus" ; „Roboter in der Science Fiction" ; „Die Welt des reinen Geistes — Hermann Hes-

ses «Glasperlenspiel» («Jocul cu mărgelele de sticlă»", de H. Hesse, roman apărut nu de mult şi în româneşte — n.n.) ; „Konzeption der utopischen Literatur" ; „Wiessenschaft und Literatur in des Science-Fiction : Zur Definition einer literarischen Genre" etc.

S-ar putea încă exemplifica în acest sens, firească fiind o discuţie astfel compartimentată de o publicaţie care apare într-o zonă spirituală de puternice tradiţii literare fantastice, ştiinţifico-fantastice, utopice, de groază, începînd cu Kafka şi sfîrşind cu Karel Čapek, într-o galerie de nume artistice ilustre. În aceeaşi ordine de idei, concludentă era şi antologia prozei austriace apărută cu cîtiva ani în urmă în „Biblioteca pentru toţi". „Quarber Merkur" facilitează în acest fel un foarte larg şi activ schimb de idei, într-un context contemporan din care nu lipseşte prezentarea unor literaturi ş.f. naţionale, fie de pe continentul european, fie de pe alte continente ale lumii. Sînt publicate în numerele de care ne ocupăm articole de informare, recenzii de cărţi şi de publicaţii, sînt prezentaţi autori şi opere. Aflăm astfel unele aspecte ale literaturii ş.f. din Spania, Ungaria, Brazilia, nouă atrăgîndu-ne atenţia mai cu seamă articolul dedicat literaturii genului din ţara noastră.

„Drei Science-Fiction Bücher" prilejuieşte autoarei — Marina Spacu (Herta Spuhn) — o trecere în revistă a unor realizări ş.f. în literatura română şi un popas mai cuprinzător îndeosebi asupra unor autori reputaţi ai genului : Vladimir Colin, Victor Kernbach, Adrian Rogoz. Încadrîndu-se admirabil profilului publicaţiei, articolul fixează în mintea cititorilor de limbă germană un anumit moment al literaturii ş.f. din România contemporană. Îi înregistrăm cu plăcere prezenţa, deşi dorinţa viu exprimată în corespondenţa sa de Franz Rottensteiner este aceea de a se ocupa mai pe larg şi mai operativ de fenomenul românesc, pe care-l apreciază ca atare.

„Quarber Merkur" îşi face o datorie de onoare din a oglindi cît mai amplu cu putinţă şi în mod ştiinţific mişcarea literaturii ş.f. mondiale. Nu o dată găsim dări de seamă despre ceea ce se face în Australia, în acest sens, în ţările latino-americane sau în S.U.A.

Exemplară ni se pare iniţiativa revistei de a constitui bibliografii cît mai complete ; ne-a atras atenţia aceea întocmită chiar de Franz Rottensteiner pentru scriitorul polonez de renume mondial Stanislav Lem *, în numărul 23. După o fixare biografică succintă, autorul trece la obiectul propriu-zis bibliografic, făcînd un minuţios inventar al operei scriitorului şi al traducerilor sale apărute în diferite limbi ale Terrei. Lista include traducerile apărute în româneşte inclusiv, fiind consemnate romanele „Astronauţii" (1964) şi „Solaris" (1967—1968).

„Quarber Merkur" devine astfel un ghid preţios în opera de cunoaştere a mişcării literare ş.f. de pe glob ; prin nivelul dezbaterii teoretice, prin bogăţia şi meticulozitatea informaţiilor şi a notelor bibliografice, ea deschide perspective nebănuite asupra unui gen literar de strîngentă actualitate şi de mare priză la publicul cititor. „Quarber Merkur" se cuvine semnalat, fiind o foarte valoroasă publicaţie a genului aici, în această parte a Pămîntului.

MIRCEA ŞERBĂNESCU

---

* *Informîndu-şi cititorii că regizorul sovietic Andrei Tarkovski ecranizează „Solaris", revista „Cinema" nr. 1/1971 grafiază greşit numele autorului acestei opere ; el nu se numeşte Stanislav Len, ci Stanislaw Lem şi redacţia amintitei publicaţii ar trebui să fie sensibilă la precizie, cel puţin în aceeaşi măsură în care respectă numele actorilor de film (M.Ş.)*

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1 Bucureşti — R.S.R

2
0
1
2

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

dancher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

Citiți publicațiile noastre:

COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"

IUNIE 1971

PREȚUL 1 LEU 41001